

مدیر م‌ر کزنه‌های تجسمی حوزه هنری در آیین گشایش نمایشگاه آثار کاریکاتور باموضوع «خلیج فارس» گفت: تر امپ‌نام خلیج فارس را جعل کرد تا کشور های حاشیه‌ان را با خود همراه کندو منفعت بیشتری از آن‌ها ببرد. به گزارش خبرگزاری فارس، نمایشگاه آثار کاریکاتور باموضوع «خلیج فارس» با ارائه ۲۶ اثر از هنرمندان کاریکاتورست سراسر کشور، عصر دوشنبه ۲۴ مهرماه در حوزه هنری افتتاح شد.

ناگهان شعر

امروز با شعر بجنود

باصلت رضوانی

۱ ■ تانایگان وزیده هوای گریستن

در کوچه پر شده است صدای گریستن ماه محرم است و خدا امر کرده با اهل زمین به حال و هوای گریستن دل آفریده است به قصد گداختن چشم آفریده است برای گریستن هر گوشه رودخانه آواز طبل و سنج جاری ست غرق شور و نوای گریستن وای وز دلال خوشان دسته ها وامی شوند پنجره های گریستن دست تو را به روی علم سبز می برند ما مانده ایم و بغض رهای گریستن تنها به یمن نام تو در چشم های ما جاری شده است کربلای گریستن

۲ ■

السلام ای سرزمین عاشقی یا کربلا ای به انگشت نگیں عاشقی یا کربلا می رود مثل نسیمی بین هبّت های شهر کوچه در کوچه طنین عاشقی یا کربلا قطعه ای از آسمان هامی شود در خاک تو هر که بگذار دجین عاشقی یا کربلا هر که دار آرزوی دجین باب الحسین شد مهیا اسب وزین عاشقی یا کربلا بود ک شش ماهه حتی روی دستان پدر بوده عمری در کمین عاشقی یا کربلا سوختم آتش گرفتم تا که یادی کردم از خیمه های آتشین عاشقی یا کربلا می توان پای پیاده تا کجا ها پر کشید موبک روح الاچین عاشقی یا کربلا! و اچه در و اچه بیابان در بیابان آمدید! نومه خوان از بعین عاشقی یا کربلا

۳ ■

آفتاب است که در زخم شناور مانده خیمه ها در وسط آتش و خنجر مانده هر کجای می نگری کربلا را امروز فوج پرهای پر از خون کیوتو مانده جبرئیل که پیام آور بارانی هان تشنه در کرب بلا سوره کوثر مانده اش افتاد ابو الفضل و ملایک دیدند آشک جوشیده و در دیده حیدر مانده آخر افتاد علی اکبر و می بینم وای زخم بر روی تو تن شبه پیمبر مانده با علی اصغر از آو اوج به دستان پدر تا بد نوحه ای از غنچه پرپر مانده بر سر نیزه سر قافله سالار آمد اندکی صبر کنیده که پیکر مانده پیکر ماه تر از ماه حسین است که در کربلا صبر بپران خاکی و محقر مانده بر سر خاکی طفلان به جز از دست خدا بر روی نیزه فقط سایه یک سر مانده مثل یک کوه که سنگین شده در سینه دشت می زند بانگ رقیه که هلا عمه من تن بابای مرا نیز بیاور مانده آه ای قافله غمزده در کربلا نعل تشنگین پدر در دل دختر مانده اندکی صبر کنیده که در کربلا مشک می گریه و دستان برادر مانده مگر این قافله از سمت بهشت آمده است کاروان می رود ای وای چه سنگین سنگین بار این واقعه بر شانه خواهر مانده شرح امروز نبوده ست که این داغ بزرگ از همان روز شکسته شدن در ماه از همان شب که علی نیمه شب تنهار پی تشیع پر از غریب همسر مانده از همان صبح که هابیل به خون در غلتید شرح این واقعه چون داغ مگر مانده

۴ ■

باریده صبح. سایه و روشن برای تو درنی نوا دمیده دقایق برای تو پر از شرر گداخته از هر طرف چقدر شمشیر و نیزه و سنگ و فلاخن برای تو بسیار دوست داشت یقینا خدا تو را آورده بود آن همه دشمن برای تو حتی خدا سرود لب های روشن تو خورشید سوره های مطبلن برای تو آن روز عاشقانه و خندان گریستند هفتاد و دو ستاره روشن برای تو می جوشد آب و آینه از چشم های من آری اگر که گریه کنم من برای تو می خواهم از خدای خود تا که زنده ام بودن فقط بر ای تو من درن برای تو

خیامانه‌ها؛ نقطه قوت رباعیات خواجه

سیدعلی میرافضلی

international@khorasannews.com

مجموعه درس گفتارهایی درباره خواجه، با برگزاری ۳۴ نشست در شهر کتاب تهران به پایان رسید. در این ۳۴ نشست، ۲۵ استاد ادبیات فارسی در باره زندگی و زمانه خواجه، خاستگاه و پایگاه جغرافیایی اش، تاثیرپذیری خواجه از سعدی، تاثیرگذاری اش بر حافظ، مقایسهٔ مثنوی های خواجه با مثنوی های نظامی، مضامین عرفانی در آثار خواجه، بررسی مثنوی های همایون، گل و نرگز، روضه الانوار و کمال نامه بحث کردند. آخرین درس گفتار خواجه به بررسی «رباعیات خواجه جریان رباعی سرائی فارسی در قرن هشتم» اختصاص داشت که با سخنرانی سیدعلی میرافضلی، شاعر و پژوهشگر، بر گزار شد.

خواجهی کرمانی در تاریخ رباعی فارسی شاعر چندان مهمی نیست. اگر رباعیاتش را با غزل هایش و حتی مثنوی هایش مقایسه کنیم از نقشی که در غزل فارسی داشته، در رباعیاتش اثری نمی بینیم. البته این بحثی است که در باره اغلب شعرا ی قرن هشتم می توان مطرح کرد. رباعی در قرن هشتم نتوانسته است در تاریخ رباعی فارسی اثر ماندگاری بگذارد؛ بنابراین نمی توانیم جایگاه خواجه را در باره رباعی فراببریم. دکتر شمسار در کتاب «سیر رباعی در شعر فارسی» جریان رباعی فارسی را در سه گروه شاعران رباعی گوی، صوفیان و عالمان پی گرفته و هر کدام از این گروه ها را قرن به قرن بررسی کرده است. مرحوم کتر محمد کامکار پارسی در کتاب «رباعی و رباعی سرائان»، بررسی شاعران رباعی سرا را از آغاز تا قرن هشتم بر اساس سلسله های حاکمان هر دوره انجام داده است، منتها شاعران قرن هفتم و هشتم را

فارسی است. خیام، عطار، مولانا، اوحدالدین کرمانی و باباافضل، سنایی، معزی، انوری، مهستی گنجوی و کمال اسماعیل اصفهانی که چهره های شاخص رباعی فارسی هستند، در این دوران قرار می گیرند. دوره سوم رباعی دوره شاعران هشتم و نهم و اوایل قرن دهم است. در این دوران، رباعی از تلاطم افتاد و چهره شاخصی در رباعی ظهور نیافت. تمرکز اصلی شاعران این دوران بر غزل و مثنوی بود. رباعیات خواجه هم در همین دوران بی تلاطم سروده شده است. آن سه دوره دیگر بعد از دوران خواجه است به آن اشاره ای نمی کنم. پس در دوران سوم رباعی خواجه را داریم که در کنار شاعران هم قرین و هم قران خود قرار می گیرد. در قرن هفتم چندین چهره شاخص در رباعی ظهور یافتند و بهترین رباعیات فارسی را خلق کردند: مولانا، اوحدالدین کرمانی، عراقی، کمال اسماعیل اصفهانی و مجد همهر شیرازی. در اواسط همین قرن بود که جمال خلیل شیرازی «ز همت المجالس» را گردآورد که مجموعه چهار هزار رباعی از ۳۰۰ شاعر است که نشان می دهد توجه خاصی به رباعی شده و تعدد شعر ها هم جالب توجه است. شاعران رباعی گوی قرن هفتم شاعران پرگویی هم بودند و تعداد رباعی های بسیاری از آن ها در دست است. وارد قرن هشتم که می شویم شور در رباعی گویی فروکش می کند و اثر ماندگار در این دوران کم خلق می شود.

ایهام تناسب، ویژگی اصلی رباعیات خواجه

خواجه اهتمام ویژه ای به رباعی داشت و ۴۳۵ رباعی سروده است که رقم چشمگیری است. از لحاظ کمیت خواجه در میان شاعران هشتم در مکان بالایی قرار گرفته است. بر تعدادترین رباعی به این بین فریومدی اختصاص دارد. سلمان ساوجی، ناصر بخارایی، ابن یمن و عبید زاکانی به نظر من شاعران با اهمیتی در تاریخ رباعی قرن هشتمه رباعی. تاریخ رباعی در باره بقیه شاعران این دوران با سکوت حرف هایش را زده است. بهترین رباعیات حافظ هم مربوط به خود او نیست و تنمّه ای که هست به نظر رباعیات مهمی نیست. از حیث کثرت رباعی، خواجه بعد از ابن یمن و علاءالدوله قرار می گیر و شاعر پرگویی است. ذهن او دایم در طول دوران زندگی درگیر شعر بوده است. در همه موضوعاتی که شاعران پیش از او رباعی سروده اند او نیز رباعی سروده است. همه شیوه های خاص گویی را هم آزموده است. اما در هیچ کدام نوآوری خاصی از خود نشان نداده است. با خواندن رباعیات خواجه احساس می کنیم که آن ها را قبلا هم به شکل شاعرانه تری در آثار شاعران پیشین دیده و شنیده ایم. شیوه اصلی رباعی سرائی استفاده از مضمون آشتناوربینی در مناسبات لفظی است. در حوزه زبان و تصویر و موضوع در رباعیات او خبری از خلاقیت نیست. همین مسئله است که رباعیاتش شباهت بسیاری با شاعران پیش از او دارد. در چندین رباعی، او به عین از عبارت و تصویر مضمون شاعران پیش از خود الهام گرفته است.

خواجه اغلب در رباعیاتش درگیر بازی های زبانی است، چه به شکل جناس چه به شکل ایهام، به خصوص ایهام تناسب. تا جایی که می توان گفت ایهام تناسب ویژگی اصلی رباعیات اوست. «لؤلؤ لاؤلؤ» از ترکیبات

ادبیات و هنر

ادبیات انقلاب

● ● ●

لیک شاعران به مطروحه مقام معظم رهبری و استقبال از «وقتی مهتاب گم شد»

فراخوان نخستین کنگره شعر کتاب دفاع مقدس با محوریت کتاب «وقتی مهتاب گم شد»، خاطرات علی خوش لفظ، با هدف جامه عمل پوشاندن به منویات امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری در پاسداشت ادبیات دفاع مقدس، کمک به رشد و اعتلای فرهنگ کتاب خوانی عمومی به ویژه در میان هنرمندان و شاعران و همچنین تشویق شاعران جوان به بهره گیری از گنجینه دفاع مقدس در خلق آثار ادبی، منتشر شد.

این کنگره در دو بخش اصلی و ویژه فراخوان داد. شاخه های شعر «کلاسیک» (غزل، قصیده، مثنوی، قطعه، ترکیب بند، رباعی، دوبیتی و...)، «آزاد» (نیمایی، سپید و...)، «ترانه، سرود، نوحه و قالب های آیینی»، «کودک و نوجوان» و «کوتاه نوشت و پیامک ادبی» به عنوان زیرمجموعه بخش اصلی اعلام شد.

بخش ویژه این جشنواره نیز به استقبال از مطروحه مقام معظم رهبری اختصاص دارد. علاقه مندان در این بخش می توانستند آثار خود را در ادامه سروده مقام معظم رهبری یا در همان وزن و دیف و قافیه به دبیرخانه این کنگره ارسال کنند که از آن استقبال شد.

متن مطروحه رهبر معظم انقلاب به شرح زیر است:
درنگی کرده بودم کاش در بزم جنون من هم لبی تر کرد زان صهیای جام پر فسون من هم هزاران کام در راه است و دل مشتاقی و من حیران که هر چون می توانم یافتن سوی درون من هم در نه نخستین دوره کنگره شعر «کتاب دفاع مقدس» از استقبال شاعران از این دوره کنگره که با محوریت کتاب «وقتی مهتاب گم شد» بر گزار می شود، خبر داد.
حجت الاسلام و المسلمین جواد محمدزمانی، دبیر نخستین کنگره شعر «کتاب دفاع مقدس»، در گفت و گو با باشگاه خبرنگاران پویا، با اشاره به اتمام زمان ارسال اثر به دبیرخانه این کنگره گفت: زمان ارسال آثار به این دوره کنگره روز ۲۵ مهرماه، به پایان رسید.

داستان

● ● ●

زاده فتحی پور
info@khorasannews.com

داستان تاریک، روشن

بوی خاک و خون فضا رو پر کرده بود، ذرات معلق گرد و خاک توی هوا، در نوری که داخل تابیده بود به راحتی دیده می شدند؛ خانمی که با چادر سیاه عربی کنار در ورودی روی زمین نشسته بود مدام سرفه می کرد، اکثر صندلی ها پر بود از آدم هایی که با سر دایست و پاشون باند پیچی شده بود ولی به سر سختی و غرور خاصی توی چشم های همه دیدم می شد.

به مش موسی که داشت با مردی با لجه شیرینش حرف می زد نگاه کرد، مش موسی یقیه پول مر دراپس داد و با اشاره بهش گفت: شما شما بفرمایید باجه دو. بلند شد و رفت سمت باجه، شماره و گرفت و منتظر شد. صدای پشت خط گفت: بفرمایید. سلام مامان، ممنم. سلام. کجایی تو؟ ما موقع زنگ می زیم، جواب نمیدی، چه جوری باید ما مان، من خوبم. مگه میشه نگران نباشم؟! ببینم وقتی خودت بچه دار شدی باز از این حرف ها می زنی؟! بابا، خوبه؟ ما همه خوبیم. به دلیل زنگ زدی؟ می زنم مامان، می زنم. کی دیگه؟ پسره بدبخت هر روز زنگ می زنه. نمی خوای براش توضیح بدی؟ کارت درست نیست. مامان نمیشه شما براش توضیح بدید؟

من؟! چی بگم بهش آخه؟ بگم ببخشید دخترم به دفعه به سرش زده از اون سر دنیا زندگی و کارش رو ول کنه بیاد توی کشور خودش خدمت کنه؟ اونم توی این شرایط؟ ماما! الان رفتی کشور مشرک که چی؟ می خوای به مردم خدمت کنی؟ باشه، بیا تهران، با همیمن جا هر کاری از دست بر میاد انجام بده، حتما باید زیر آفتش بمب و خمپاره باشی؟ نگاهش افتاد به صد جفت چشم منتظر بیرون باجه و گفت: باشه مامان تو رو خدا دیگه ادامه ندید، خودم به کاری اش می کنم. من باید برم. تو رو خدا مواظب خودت باش، کاش حال دل منو می فهمیدی، ما روبی خبر ندار. مامان خواهش می کنم گریه نکنید، نگران نباشید، چشم، چشم قول میدم مرتب زنگ بزمن. فعلا خدائهدار. از باجه بیرون اومد و رفت سمت پیشخوان. مش موسی گفت: مهمون ما باشید خانم دکتر. ممنون مش موسی. پول را روی میز گذاشت و اومد بیرون، صدای بلندی شنید و سرش رو به دنبال صدا چرخوند سمت آسمون، چند هواپیمای جنگی از بالای سرش رد شدند. با خودش فکر کرد حتما هدف جدیدی شناسایی شده و تصور کرد که منهدم کردن هدف های دشمن قطعا بی پاسخ نمی مونه و باید منتظر زخمی های زیادی باشه. هنوز داشت به آسمون نگاه می کرد که پاش به چیزی توی پیاده رو بر خورد کرد پایین رو نگاه کرد، قسمتی از راه رو اشتباه اومده بود، بر گشت و به سمت بیمارستان قدم برداشت. وارد اهروی بیمارستان که شد با دیدن مروح هایی که هر کدام آسمون نگاه می کرد که پاش به چیزی توی سفیدش رو تنش کرد، به اهرور برگشت و با دقت و وسواس زیاد شروع به معاینه زخمی ها کرد، تندتوند چیز هایی رو کاغذ یادداشت می کرد و به دست پرستار ها می داد.

ادامه دارد...

آن ها گیج بازی در نمی آوردند و گم نمی شدند، حالا ما این جا نبودیم. لابد برگشته بودیم عقب و بعد از این همه خستگی و جان کندن، یک دل سیر می خوایدیم اما وقتی به یاد بچه ها می افتم، اتفاق هایی که در این دو شب و روز بر ایمان پیش آمده، از خودم بدم می آید. دیگر می توانم بی خیال بخوابم؟ مگر به این زودی خود جعفر از یادم می رود؟ اصلا مگر می شود تا آخر عمر هم بنهام ر ا فراموش کرد؟

هنر های تجسمی

● ● ●

مشاهیر هنرهای تجسمی در یک مستند

مشاهیر در هشت قسمت تولید می شود و آخر ماه آماده پخش خواهد شد.

وی در پایان با بیان این که در این مستند ابتدا به سراغ موزه های هنر های تجسمی می رویم، یادآور شد: پس از موزه ها با مشاهیر عرصه تجسمی گفت و گو خواهیم کرد. این کار گردان با اشاره به هنرندانی که قرار است در آثار تجسمی ایران» به آن ها پرداخته شود، گفت: به مشاهیری از جمله استاد فرشچیان، استاد علی اکبر صادقی، استاد احصایی، استاد کابلی، استاد کامبیز درم پخش، استاد بهزاد و همچنین دیگر استادان در این مستند پرداخته و آثارشان معرفی می شود.
مستند «مشاهیر ایران» اولین تجربه به امیرحسین مجتهدی در مقام کارگردانی است. وی از سال ۹۲ در کنار مجتهدی به عنوان دستیار کارگردان و همچنین مدیر تولید مستند «ایران در ساخت این مجموعه همکاری داشته است.

مستند «مشاهیر ایران» به کارگردانی امیر حسین مجتهدی و تهیه کنندگی حمید مجتهدی که نگاه اصلی آن پرداختن به هنر های تجسمی است، به زودی کلید می خورد.
امیر حسین مجتهدی در گفت و گویا ایسنا درباره جزئیات این مستند که در شبکه چهار سیما تولید می شود، اظهار کرد: نگاه اصلی ما به نقاشی ها و آثار تجسمی است و اولین قسمت از این مستند در کاخ موزه جهان نما که آثار تجسمی زیادی در آن وجود دارد، کلید خواهد خورد.

او گفت: مستند «مشاهیر ایران» قرار است یک گوینده یا همان راوی را داشته باشد که علیرضا جهادی آن را روایت خواهد کرد. این مستند یک مستند زندگی نامه و ر ا ماتیک است که در آن قرار است هم هنرمندان تجسمی را معرفی کنیم و هم به آثار آن ها بپردازیم. مستند «ایران در ساخت این مجتهدی همچنین یادآور شد: فصل اول مستند